

STADSBYGGNADSKONTORET

PLANAVDELNINGEN

Maria Pettersson

Tfn 08-508 26 662

UTSTÄLLNINGSLÅTANDE

DNR 2010-06964

SID 1 (18)

2017-05-10

Utställningsutlåtande

Detaljplan för del av fastigheterna Åkeshov I:I och Nockeby I:I, Nockebyskogen, i stadsdelarna Nockeby och Nockebyhov i Stockholm, Dp 2010-06964

Innehåll

Sammanfattning	1
Revideringar av planförslaget.....	2
Bakgrund	3
Förslagets syfte och huvuddrag.....	3
Utställning.....	3
Revidering och teknisk granskning	3
Kompletterande riskutredning efter teknisk granskning.....	4
Revidering efter teknisk granskning	4
Synpunkter inkomna under utställning och teknisk granskning	4
Remissinstanser	4
Sakägare enligt fastighetsförteckningen	10
Övriga.....	10
Synpunkter inkomna under samråd och utställning som ej tillgodosetts..	12
Besvärberättigade	13
Stadsbyggnadskontorets bedömning.....	13
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande.....	17

Sammanfattning

Planen syftar till att möjliggöra uppförandet av sex mindre flerfamiljshus längs Gustav III:s väg i kanten mot Nockebyskogen. Den reglerar även angöring till bergtrum tillhörande Nockeby reningsverk. Planen handläggs enligt PBL 1987:10.

Planområdet är påverkat av risk från transporter med farligt gods på Drottningholmsvägen och hantering av metanol, en brandfarlig vara, vid reningsverket på Gustav III:s väg. Dessa riskfrågor har varit en stor uppgift att utreda under planprocessen.

Planförslaget ställdes ut 2013-12-11 – 2014-01-22. Under utställningen inkom nio yttranden från remissinstanser. Inga boende i stadsdelen yttrade sig, men det har man gjort tidigare under program- och plansamråden. Flertalet remissinstanser har ingen erinran mot planförslaget men framför synpunkter i sak.

De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter tidigare under planprocessen (under samråden) anser att den föreslagna byggnationen är för stor, att det är fel hustyper och för hög exploatering, att för lite av skogen sparas samt att förslaget visar för liten respekt för kulturhistoriska värden och därför måste utgå.

Av inkomna yttranden under planprocessen kan en intressekonflikt konstateras mellan stadens behov av nya bostäder, vilket detaljplanen är ett uttryck för, och

de närboendes och intresseföreningars önskan om att kulturhistoriska värden ska respekteras genom att bebyggelsen antingen helt utgår eller minskas kraftigt samt att parkmark i Nockebyskogen sparas.

Kontoret vidhåller den tidigare gjorda bedömningen och anser att under utställning och teknisk granskning framförda invändningar inte föranleder omprövning av förslaget, men viss revidering. Den nya revideringen har samråtts med länsstyrelsen och Stockholm Vatten och bedöms inte föranleda en ny utställning. Frågorna länsstyrelsen och Stockholm Vatten tagit upp har lösts i samförstånd med staden och byggherren. Stadsbyggnadskontoret anser att förslaget bör genomföras därför att möjligheten att skapa sex nya bostadshus vore mycket värdefull i det här läget nära befintlig service, kommunikation och infrastruktur.

Kontoret föreslår att förslaget till detaljplan godkänns av Stadsbyggnadsnämnden och överlämnas till Kommunfullmäktige för antagande.

Revideringar av planförslaget

Inkomna synpunkter under utställning och teknisk granskning föranleder revideringar av planförslaget. Flera riskreducerande åtgärder återinfördes som bestämmelser i planen. Det reviderade planförslaget har därefter samråtts med länsstyrelsen.

Här redovisas en sammanfattning av revideringarna, en sammanställning av samtliga revideringar finns i planbeskrivningen och i utställningsutlåtandet.

- Alla riskreducerande åtgärder som föreslogs vid reningsverket är borttagna och hela fastigheten har utgått ur planområdet.
- Avståndet mellan Drottningholmsvägen och de nya bostadshusen har säkerställts genom att den befintliga gång- och cykelvägen, som idag ligger på GATA, läggs ut som allmän platsmark avsedd för GÅNG och CYKEL. Biltrafik är inte tillåten där kan på så sätt inte komma närmare bostäderna än 25 meter.
- I planen införs krav på skyddsplank i tomtgräns på kvartersmark och på avakningsskydd i asfaltkant körbana på Drottningholmsvägen.
- Krav införs också på att fasader ska utföras i brandsäkert material och med brandklassade fönster.
- Planbestämmelser som reglerar bullerskärmning införs.

Revidering av planhandlingarna enligt ovan bedöms inte föranleda ny utställning, eftersom revideringen inte utgör en väsentlig ändring med negativ påverkan för sakägarna i ärendet. Ett utökat samråd med länsstyrelsen och vissa remissinstanser har hållits.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra uppförandet av bostadshus längs Gustav III:s väg i kanten mot Nockebyskogen. Förslaget innebär att sex mindre flerfamiljshus, med 106 lägenheter, i 4 + 1 indragen våning kan byggas. Angöring sker via Gustav III:s väg, som utökas med en måttriktig vändplan. Planen reglerar även angöring till bergrum tillhörande Nockeby reningsverk. Planförslaget innebär i ett större perspektiv en förtätning av Stockholm i närheten av en i översiktsplanen för Stockholm utpekad tyngdpunkt – Brommaplan.

Under planprocessen ställdes omfattande krav från Stockholm Vatten AB (SVAB) på åtgärder som staden skulle stå för och som berörde relativt stora markområden som idag är park.

Utställning

Aktuell detaljplan ställdes ut under perioden 2013-12-11 – 2014-01-22. Underrättelse skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet 2013-12-11. Planförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Brommaplans bibliotek, Klädesvägen 12 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner.

Revidering och teknisk granskning

Staden beställde efter utställningen en riskutredning, som en "second opinion" för att bättre kunna bedöma i vilken omfattning riskreducerande åtgärder skulle krävas i detaljplanen. Utredningen bedömde både farligt gods-transporterna och metanolhanteringen.

Utredningens slutsats var att risken är så låg att föreslagna riskreducerande åtgärder inte behövs för att klara hälsa och säkerhet för de nya bostäderna. Planförslaget reviderades efter riskutredningens slutsats och riskreducerande åtgärder togs bort.

Kontoret har under hela processen haft kontakt med länsstyrelsen, även efter den första revideringen. För att kunna lämna ett formellt yttrande ville länsstyrelsen få det reviderade planförslaget på remiss, trots att det var efter utställning enligt PBL. Den reviderade handlingen översändes därför på remiss för teknisk granskning till länsstyrelsen, exploateringskontoret, miljöförvaltningen, Bromma stadsdelsförvaltning, trafikkontoret, Stockholm Vatten AB, Ellevio AB, AB Fortum Värme, Stockholm Gas AB och Storstockholms Brandförsvär. Teknisk granskning kallade kontoret den remiss efter utställningen som rörde frågor om risker, hälsa och säkerhet. Den pågick under tiden 2016-04-26 – 2016-05-23. Stadsbyggnadskontoret och länsstyrelsen bedömde att en ny utställning inte behövdes, därför att föreslagna förändringar inte medförde någon negativ påverkan för sakägare eller övriga grannar.

SVAB avstyrkte bostäderna, med hänvisning till risken det innebär att ett kraftigt ökat antal personer rör sig på Gustav III:s väg i samband med metanolhantering. Verksamheten kräver metanol, och hanteringen av denna kan inte riskeras då reningsverket är ett regionalt intresse.

Länsstyrelsen konstaterade att planbestämmelser som reglerar utformningen med hänsyn till bullerskärning och riskreducering har tagits bort genom revidering efter utställningsskedet. Därigenom medger planen en olämplig bebyggelse med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och säkerhet. För att länsstyrelsen ska kunna godta planen behöver plankarta och planbestämmelser ge samma skydd mot olycksrisker som i utställningsskedet. Förutsatt att ovanstående synpunkter beaktas kan länsstyrelsen godta planen.

Kompletterande riskutredning efter teknisk granskning

Staden beställde ytterligare en riskutredning som bedömde metanolhanteringen vid reningsverket. Brandskyddsdokumentation rörande bland annat hantering av brandfarlig vara och lossning av metanol m m vid Bromma reningsverk – Nockebydelen har även inhämtats från Storstockholms brandförsvär ((SSBF), som är den instans som meddelar tillstånd att hantera brandfarliga varor. Denna riskutredning har godkänts av både SVAB och SSBF. Planförslaget reviderades ännu en gång. Länsstyrelsen och Stockholm Vatten är därefter nöjda med planförslagets utformning och planbestämmelser.

Revidering efter teknisk granskning

Planförslaget reviderades ytterligare en gång efter den tekniska granskningen med anledning av då inkomna yttranden från länsstyrelsen. Flera riskreducerande åtgärder återinfördes som bestämmelser i planen. Det reviderade planförslaget har samråtts med länsstyrelsen.

Synpunkter inkomna under utställning och teknisk granskning

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under utställningen och den tekniska granskningen. Yttrandena i sin helhet finns att ta del av i planakten.

Remissinstanser

Utställning

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen förutsätter att detaljplaneförslaget inför antagandet revideras enligt nedanstående synpunkter, som har betydelse för planförslagets lämplighet avseende behovet av skydd mot olyckshändelser. Därmed bör inte skäl finnas för länsstyrelsen att pröva och upphäva kommunens beslut att anta detaljplanen enligt 12 kap 3 § ÄPBL.

Eftersom planen har ändrats väsentligt efter utställningen, borde en ny utställning ske enligt 5 kap. 27 § ÄPBL. Länsstyrelsen bedömer dock att det finns möjligheter att istället återinföra planbestämmelser från utställningsskedet och, när det gäller risker, komplettera med planbestämmelser för att uppnå tillräckligt skydd. Dessutom krävs ett säkerställande av skyddsavstånd, vilket länsstyrelsen frågade efter i utställningsyttrandet. Om planen skulle antas i sin nuvarande form åligger det länsstyrelsen att ta in planen för prövning enligt 12 kap. 2 § ÄPBL, då det skulle innebära att bebyggelse då medges som blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och behov av skydd mot olyckshändelser. Planen kan då komma att upphävas enligt 12 kap. 3 § ÄPBL.

Risker med farligt gods

Väg 261, Drottningholmsvägen, utgör enligt Trafikverket en kommunikationsanläggning av särskild regional betydelse. Den är även en rekommenderad primär transportled för farligt gods. Som skydd mot risker med transporter av farligt gods föreslås bland annat ett skyddsplank utmed vägen.

Länsstyrelsen finner, efter att ha tagit del av olika uppgifter i olika riskutredningar, att skyddsplankets höjd på 2,5 meter kan godtas med det resonemang som finns i riskutredningen från 2008.

För att planen ska bli godtagbar med hänsyn till risker med farligt gods på Drottningholmsvägen, behöver skyddsavståndet på 25 meter mellan vägområde och bostäder säkerställas. I planbeskrivningen anges att det är 25 meter mellan vägen och bostäderna. Plankartan säkerställer dock inte detta avstånd med nuvarande utformning. Även skyddsplankets placering behöver preciseras. Avståndet mellan planket och bebyggelsen kan nu variera från ca 15 till drygt 20 meter. Skyddsbarriären behöver regleras till ett läge så nära vägen som möjligt, för att hindra brandfarlig vätska att rinna mot bebyggelsen samt för att ge största möjliga avskärmande effekt.

Risker i samband med transporter av farligt gods

I utställningsskedet fanns planbestämmelser om att skyddsplank skulle finnas vid vägkant med flera skyddsåtgärder. Genom att planket hindrade avåkning och brandfarlig vätska att rinna närmare husen, kunde länsstyrelsen godta planförslaget. En förutsättning var dock att plankets läge nära vägkant säkerställdes i planen, vilket framfördes i utställningsyttrandet.

I det reviderade planförslaget, efter utställningsskedet, har planen ändrats påtagligt genom att planbestämmelser som syftar till att skydda boende och övriga mot olyckor i samband med transporter av farligt gods har tagit bort.

Ändringarna av planförslaget efter utställningsskedet innebär sammantaget att skyddet mot olyckshändelser minskat. Länsstyrelsen saknar tydlig grund för varför tidigare angivna riskreducerande åtgärder har tagits bort och befarar att förslaget med föreliggande planutformning inte är förenligt med vad som anges i plan- och bygglagen om hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och behov av skydd mot olyckshändelser.

Länsstyrelsen anser inte att den efter utställningen framtagna riskanalysen (Ramböll 2016-03-21) ger tillräckliga svar på varför riskreducerande åtgärder kan tas bort. Länsstyrelsen saknar motiveringar och underliggande beräkningar för de olycksscenarier som redovisas och som utgör grunden för analysens slutsatser. Riskanalysen utgår också från att en olycka sker på avståndet 25 meter från fasad, trots att det saknas reglering av åtgärder mot bland annat spridning av brandfarlig vätska mot de planerade bostadshusen på det avståndet.

Avstånd till tunnelmykning vid Nockeby reningsverk

Underlag för bedömningarna om skyddsavstånd till Nockebyanläggningen är hämtade ur PM Riskutredning för del av Åkeshov 1:1, avseende påverkan från Nockeby reningsverk (WSP, 2011-03-11).

Det bostadshus som föreslås längst åt nordost är placerat i närheten av en tillfartsväg till bergrummet. Enligt planbeskrivningen är planförslaget anpassat efter rekommenderade skyddsavstånd i rapporten. Detta förhållande behöver klargöras inför antagandet av planen, så att inte boende och övriga utsätts för risker. Trots inriktning på att den framtida avloppshantering ska flyttas från Åkeshov, kan det i dagsläget inte uteslutas att reningsverket byggs ut. Om det skulle bli aktuellt, förutsätter länsstyrelsen att ny riskanalys sker, och att åtgärder vidtas så att de boende inte utsätts för förhöjda risker.

Trafikbuller

Planområdet ligger parallellt med Drottningholmsvägen och är utsatt för trafikbuller. Trafikbullernivåerna på fasaderna på punkthusen som vetter mot vägen uppgår till ca 63 dBA ekvivalentnivå enligt bullerutredningen.

Planförslaget i utställningsskedet reglerade bebyggelsens utformning så att vedertagna avsteg från bullerriktvärdena kunde klaras. Då det delvis bullerskyddande planket längs med Drottningholmsvägen inte längre finns med i det reviderade planförslaget är förutsättningarna nya för bullerskärming. Den uppdaterade bullerutredningen visar att bebyggelsen kan utformas så att den skärmar mot buller även utan bullerskyddande plank. I bullerutredningen förutsätts att planbestämmelser reglerar utformningen. Endast en planbestämmelse, som anger att möjlighet finns att uppföra bullerskärm på mark där byggnad ej får uppföras, finns med.

Planarbetet har påbörjats innan bullerförordningen började gälla. Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader ska inte tillämpas för ärenden påbörjade före den 2 januari 2015. Förordningen kan ändå ge viss vägledning för hur bullerstörningar kan bedömas. I föreliggande fall är skillnaderna mellan tillämpning av äldre och ny lagstiftning inte stor, då det i båda fallen handlar om att kunna åstadkomma en skärmad sida för både bostäder och uteplatser.

Bullerutredningen utgår från prognos gjord 2005 och avser år 2015. Det framgår inte vilken trafikutveckling som kan förväntas med beslutade Förbifart Stockholm, till vilken Drottningholmsvägen planeras anslutas. Då trafikunderlaget i bullerutredningen får betraktas som inaktuellt, bör en ny prognos göras innan planens antagande för att kontrollera att bullernivåerna inte riskerar att bli större än att bullerkraven kan uppfyllas.

Teknisk granskning

Under den tekniska granskningen konstaterar länsstyrelsen att planbestämmelser som reglerar utformningen med hänsyn till bullerskärming och riskreducering har tagits bort genom revidering efter utställningsskedet. Därigenom medger planen en olämplig bebyggelse med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och säkerhet. För att länsstyrelsen ska kunna godta planen behöver plankarta och planbestämmelser ge samma skydd mot olycksrisker som i utställningsskedet.

Länsstyrelsen förutsätter att planen åter förses med bestämmelser som ökar skyddet mot olyckor med farligt gods-transporter, så att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas behov av skydd mot olyckshändelser. Länsstyrelsen förutsätter även att planen åter förses med skyddsbestämmelser för trafikbuller så att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa.

Förutsatt att ovanstående synpunkter beaktas kan länsstyrelsen godta planen.

Revidering efter teknisk granskning

Länsstyrelsen bedömer att planförslagets utformning och planbestämmelser (enligt rev. 2017-05-02) innebär att tillräcklig hänsyn tas till risken för olyckor med transporter av farligt gods på Drottningholmsvägen. Om staden däremot vill ta bort krav på brandklassade fönster, behöver det finnas en bedömning av om skyddsskärmen ger ett tillräckligt skydd även när den inte längre är placerad intill väggkanten, vilket är utgångspunkt för planens tidigare riskutredning (Detaljerad riskbedömning för detaljplan, Kv. Nockeby 1:1, Drottningholmsvägen Bromma, WSP, 2008-04-29).

Med anledning av att planbeskrivningen anger, på sid 18, att skyddsskärmen har en preciserad placering, vill vi bara kommentera att den inte är så preciserad, på plankarta eller i bestämmelse, då bestämmelseområdet är ganska utbrett.

När det gäller buller har åter planbestämmelser kommit på plankartan som reglerar bullerskärning, vilket vi frågade efter i det tekniska samrådet efter utställningsskedet. Bullerregleringen bör dock ytterligare ses över för att klargöra följande:

I planbeskrivningen nämns även vikten av att ljudnivån inomhus dämpas till motsvarande ljudklass B pga. det bullerutsatta läget. Planbestämmelserna reglerar dock inte att bebyggelsen ska utformas så att ljudnivån inomhus blir högst motsvarande ljudklass B, vilket gjordes i tidigare skede.

Vidare anges i planbeskrivningen att det bör eftersträvas att riktvärdena för lågfrekvent buller klaras inomhus och att det bör säkerställas genom att minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet klarar riktvärdena, t.ex. genom att vändas mot tyst sida. Planbestämmelserna reglerar inte det lågfrekventa bullret, bara att hälften av bostadsrummen ska utformas så att de får högst 55 dBA utanför fönster, vilket kanske inte räcker. Det framgår inte specifikt av bullerutredningen att riktvärden för lågfrekvent buller klaras eller att det beräknats. Med tanke på den tunga trafiken med mycket busstrafik bör ni försäkra er om att boende inte kommer att utsättas för lågfrekvent buller utöver riktvärdena.

Under rubriken Vibrationer och lågfrekvent buller från trafik anges inget om vibrationer. I tidigare skede angavs att planbestämmelse skulle reglera vibrationer vilket inte har skett.

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad

Har ingen erinran, men framför att befintlig fjärrvärmeledning i området kan behöva flyttas samtidigt som fastigheterna erbjuds fjärrvärme. Det finns gasledningar utefter Drottningholmsvägen inom planområdet. Vid Drottningholmsvägen 561 finns en reglerstation som efter beställning kan tas bort.

Fortum Distribution AB

Placering av elnätstation inklusive tillhörande u-områden stämmer överens med Fortum Distribution AB:s önskemål.

Teknisk granskning

Ellevio framför att område "u" för underjordiska ledningar som sträcker sig från elnätstation "E1" fram till och med parkmark behöver förlängas, så att matande elnät får planstöd även i planens sydvästra del, där tre byggnader ska anslutas.

Stockholm Vatten AB

Efter utställningen har en anläggning tillhörande Stockholm Vatten uppmärksamrats, som kräver tillgänglighet. Efter inmätning har erforderliga skyddsavstånd lagts in i planen, som u-område inom föreslagen kvartermark.

Teknisk granskning

Stockholm Vatten motsätter sig bostadsbebyggelse inom aktuellt planområde. Nu gällande säkerhetsavstånd får ej minskas utan kommer eventuellt behöva ökas med hänsyn till Bromma reningsverks eventuella framtida utbyggnadsbehov och behov av ökad hantering av brandfarliga kemikalier (metanol).

Bromma reningsverk är ett av fyra stora reningsverk i Stockholmsregionen. Till reningsverket var år 2015 totalt 348900 antal invånare anslutna i kommunerna Ekerö, Järfälla, Sundbyberg och Stockholm. Antalet anslutna inom reningsverkets upptagningsområde ökar i snabb takt på grund av pågående och planerade exploateringar inom anslutna kommuner. Enligt anslutna kommuners bostadsbyggnadsplaner och befolkningsprognoser ökar antalet anslutna invånare till Bromma reningsverk med 150000 - 180 000 invånare till år 2030 och med 200 000 - 230 000 invånare till år 2040. Enligt RUF 2050 och anslutna kommuner förväntas befolkningen att fortsätta att öka även efter år 2040. Utöver en snabb befolkningstillväxt så ökar även antalet arbetsplatser i Järfälla, Sundbyberg och Stockholm.

Stockholm Vatten planerar för Stockholms Framtida Avloppsrening (SF A). Avsikten är att om möjligt lägga ner Bromma reningsverk och i stället avleda avloppet från anslutna kommuner i en ny avloppstunnel till ett nytt utbyggt Henriksdals reningsverk innehållande ny reningsteknik som klarar framtida krav på rening av avloppsvatten. Det finns ännu ingen miljödom för SFA.

Enligt nuvarande preliminär tidplan beräknas projektet SFA vara klart tidigast år 2024 - 2026. Till det kommer även tidplan för drifttagande av nya SFA och nedläggning av Bromma. Det betyder att Bromma reningsverk måste byggas ut för att klara den ökade belastningen från ett stort antal tillkommande invånare enligt nu gällande preliminär tidplan. Om tidplanen försenas med några enstaka år till år 2030 krävs dock en betydligt större utbyggnad av Bromma reningsverk för att klara den ökade belastningen från 150 000 - 180 000 invånare. Till det kommer att kraven på kväverening skärps. En utbyggnad innebär sannolikt både behov av bergsprängning och utbyggnad av metanolhanteringen. Betydligt mer metanol kommer att behöva hanteras vid Nockebyanläggningen. Fler transporter och större mängd metanol innebär att riskerna ökar.

Bromma reningsverk måste kunna expandera i takt med utbyggnaden av bostadsområden i Ekerö, Järfälla, Sundbyberg och Stockholm och förändrade krav på rening i framtiden.

Kompletterande riskutredning efter teknisk granskning

Staden beställde en kompletterande riskutredning rörande metanolhanteringen vid Gustav III:s väg efter Stockholm Vattens negativa yttrande i den tekniska granskningen. Den kompletterande riskutredningen har samrått med Stockholm Vatten.

Vid möte den 7/3-2017 mellan Stockholm Vatten, Anna Savås Exploateringskontoret, Maria Pettersson Stadsbyggnadskontor samt Lars-Olof Bergman SSBF redovisade brandkonsulter Mattias Löf och Markus Wikman, Risktec, sin utredning "Riskutredning lossning av metanol vid Nockebyanläggningen". Syftet med utredningen var att i samband med planläggning av nya bostäder i anslutning till Nockebyanläggningen utreda riskerna förknippade med metanolhantering vid anläggningen. Riskutredningen beaktade tidigare utredningar i ärendet, sammanfattade riskbilden och kompletterade enligt önskemål från SSBF.

Efter redogörelse från Risktec och ett godkännande av SSBF, Lars-Olof Bergman, kan Stockholm Vatten konstatera att markanvändning enligt planförslaget med uppförande av ny bostadsbebyggelse, med ökad mängd trafik som konsekvens kan hanteras genom de förbättringar av nuvarande vändplan för Gustav III:s väg som ingår samt att verksamhetens rutiner i samband med lossning av metanol med avstängd vägbana och säkerhetsåtgärder bibehålls.

Under byggtiden har Stockholm Vatten dock som krav att byggtrafik samordnas av byggprojektet så att metanoltransporterna inte störs under den perioden.

Storstockholms brandförsvär (SSBF)

Teknisk granskning

SSBF påpekar att enligt "Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods, Fakta 2016:4 Länsstyrelsen Stockholm", ska följande planbestämmelser säkerställas för bostäder inom 30 meter från primär transportled för farligt gods:

- Glas ska utföras i lägst brandteknisk klass EW30
- Fasader ska utföras i obrännbart material alternativt i lägst brandteknisk klass EI30
- Friskluftsintag ska riktas bort från vägen
- Det ska vara möjligt att utrymma bort från vägen på ett säkert sätt.

Lantmäterimyndigheten

- Inom fastigheten Nockeby 1:34 finns dubbla användningsbestämmelser. Om användning avloppsreningsverk avses på hela fastigheten, bör användningsbestämmelsen vara "E2" på hela fastigheten.
- Ledningsrätter som belastar Nockeby 1:34 bör markeras med "u" i plankartan.
- Inom text avseende fastighetsrättsliga frågor i genomförandebeskrivningen, bör text avseende elnätstationen läggas till. Lämpligen kan under Fastighetsbildning texten Inom område

markerat med "E1" i plankartan kan fastighet för elnätstation bildas läggas till, och under rubriken Gemensamhetsanläggning och servitut kan texten Inom område markerat med "E1" i plankartan kan servitut bildas för elnätstation. Rubriken Gemensamhetsanläggning och servitut bör lämpligen ändra rubrik till Rättigheter, eftersom tillhörande text även behandlar andra rättigheter än gemensamhetsanläggningar och servitut.

I övrigt har lantmäterimyndigheten ingen erinran.

Exploateringskontoret

Har inga synpunkter på planförslaget.

Hyresgästföreningen Bromma-Ekerö, genom Mats Stake, remissansvarig, ställer sig positiva till byggnation av lägenheterna, men är tveksamma till stadsvillorna. Dessa kunde bytas ut mot hus med hyresrätter i stället, eller att något av de planerade husen uppförs som hyresrätter. Det är också deras uppfattning att naturvärden (som tex. moräner, strandskydd mm) måste skyddas. Det är av största vikt att bevara dessa, för deras historiska värde & betydelsen för framtida vetenskap. Det är m a o ett arv för framtiden, för oss att förvalta.

Sakägare enligt fastighetsförteckningen

Inga yttranden från sakägare har inkommit under utställningen.

Övriga

Svenska Turistföreningen Stockholm, Själagårdsgatan 13, 111 31 Stockholm, genom Ing-Britt Källman, ordförande och Gunnar Eriksson, styrelsen/omvärldsbevakning

Gör Nockebyskogen till NR! De avvisar detaljplanen som den ser ut just nu. Detaljplanen berör gammal värdefull skogsmark, de Geermoräner, och flera riksintressen. De sex stora bostadshusen tränger djupt in i Nockebyskogen, som är ett av Stadens få kvarvarande större grönområden i närförort, av mycket stor betydelse för natur-, rekreation och friluftsliv m.m. Flertalet boende i området och flera organisationer är emot en exploatering i den kvarvarande större grönstrukturen. Med planen går ni fullt medvetet förbi era tidigare ställningstaganden vad gäller de större grönområdenas stora betydelse. Alternativ plats finns för bebyggelsen, bl.a. på den öppna ängsytan i nordöst längs med Drottningholmsvägen och anslutande väg. Om en detaljplan ändå blir av på samma plats så planera då åtminstone för avlånga smalhus, så att intrången i skogen minimeras! De konstaterar att detaljplanen medför betydande miljöpåverkan, varför en miljökonsekvensbeskrivning krävs.

Turistföreningen anser att Staden ska komplettera planläggningen med att bilda ett kommunalt naturreservat av Nockebyskogen. Då kan man i viss mån kompensera bortfallet av grönyta. Nockebyskogen uppfyller alla krav man kan ställa på ett tätortsnära naturreservat. De upplyser stadsbyggnadskontoret om att miljöbalken inte har något storlekskrav på ett naturreservat Gör Nockebyskogen till ett naturreservat! Turistföreningen önskar ett besked att vi ändrar detaljplanen och startar reservatsarbetet!

Styrelsen för Bromma Hembygdsförening, genom Håkan Thulin,
Alstersvägen 3, 168 39 Bromma

Föreningen vidhåller de tidigare synpunkterna i plansamrådet och anser att bristerna är så många och stora att det inte kan vara rimligt att anta detaljplanen. De brister som tidigare påpekats kvarstår. Synpunkterna är kortfattat enligt nedan:

1. Landskapsrummet

När småstugebebyggelsen anlades så sparades en rest av ängsmarken upp mot Gustav III's väg och Nockebyskogen. Denna ängsmark är en väsentlig del i områdets trädgårdsstadskaraktär. Om detaljplanen genomförs så kommer det landskapsrum som nu bildar en mjuk övergång mellan småstugebebyggelsen och Nockebyskogen att förvanskas.

2. Kulturhistoriska hänsyn

Bebyggelsen kan inte anses vara anpassad till trädgårdsstadens karaktär. De nya byggnaderna har en helt annan skala med större volymer, höjd och täthet. Områdets kulturhistoriska värde kommer att minska påtagligt. Tjänsteutlåtandets motivering för en mer storskalig bebyggelse, med hänvisning till inspiration från bebyggelsen på södra sidan av Gubbkärrsvägen, är inte adekvat. Detta område har en helt annan och storskalig karaktär och det är tydligt avgränsat från trädgårdsstadens småstuge- och villabebyggelse.

3. Fornminne

Bebyggelsen kommer att utplåna en värdefull del av fornminnet Gustav III's väg, RAÅ 155. Att bevara denna ursprungliga och vackra vägsträckning till världsarvet Drottningholm är betydelsefullt för förståelsen av Brommas kulturhistoria. Området ligger ju i trädgårdsstaden, där man enligt Stockholms byggnadsordning skall ta särskild hänsyn till kulturhistoriska värden.

4. Riksintresset Nockebyskogen

Bebyggelsen inkräktar på riksintresset för naturvård "Bromma De Geer-moräner". Länsstyrelsen skriver att detta område "utgör global referens för denna typ av moräner, eftersom företeelsen första gången beskrevs vetenskapligt med utgångspunkt från detta område". I länsstyrelsens registerblad för Nockebyskogen står det bl a: "I detta område finns ett av de få och bästa exemplen på en ung förkastning och dess försvinnande i laterala sprickor. Området har således mycket stort vetenskapligt och pedagogiskt värde". Området är dessutom ett mycket värdefullt naturområde med barrskog av hög ålder. De anser att området inom riksintresset helt skall fredas från intrång.

5. Drottningholmsvägens karaktär

Byggnadernas arkitektoniska gestaltning fyller inte de krav som måste ställas på anpassning till Drottningholmsvägens karaktär av paradgata till ett världsarv.

6. Trafikproblematiken

Framkomligheten för bil- och kollektivtrafik längs Drottningholmsvägen är inte säkerställd. Trafikbelastningen kommer sannolikt att öka väsentligt i framtiden. En bebyggelse i detta läge kommer att påverka möjligheten att avhjälpa trafikstockningar.

7. Upplagsplatsen

Den nuvarande upplagsplatsen kommer att tas i anspråk för den nya bebyggelsen. Bromma stadsdelsförvaltning har ej anvisats någon ny plats för denna funktion. Det kan komma att bli stora svårigheter att hitta en ny acceptabel plats. Det är otillfredsställande att denna problematik inte är redovisad och klarlagd, då det kan påverka bedömningen av projektets rimlighet.

8. Risk- och miljöaspekter

Vi anser att den föreslagna platsen är olämplig att bebygga. Den är påverkad av risker från transport av farligt gods, buller och avgaser samt av skymmande skog med restriktioner för avverkning. Även närheten till reningsverket är problematisk. Reningsverkets framtid är ännu oklar.

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening, genom Beatrice Sundberg, Ordförande Stockholms Naturskyddsförening, Einar Engström, Ordförande Söderorts Naturskyddsförening och Ronny Fors, Projektledare Grönare stadsbyggnad, Stockholms och Söderorts Naturskyddsföreningar.

Föreningarna vidhåller i stort sina synpunkter från samrådsyttrandet, där en inventering av naturvärdena i området efterlystes.

I planen anges ett parkeringstal på 1,0. De anser att detta är för högt. Planeringen måste styra bort från biltrafik till kollektivtrafik och gång/cykel.

De anser att det inte är acceptabelt att säga att sträckningen av Gustav III:s väg kommer att finnas kvar, men i ett nytt läge. Kan en vägsträckning vara kvar om den får ett nytt läge?

Allt ovanstående gör att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Stadsbyggnadskontoret säger att planen inte innebär en betydande miljöpåverkan och att: Den nya bebyggelsen och den ändrade användningen är inte heller av sådan art som anges i 5 kap 18 § 3 st plan- och bygglagen (PBL -87). Det senare påståendet är uppenbart felaktigt. I 5 kap 18 § 3 st. anges bl.a. annan sammanhållen bebyggelse och 6 stadsvillor bör rimligen ses som sammanhållen bebyggelse.

Synpunkter inkomna under samråd och utställning som ej tillgodosetts

En del av de synpunkter som kommit in under planprocessen har inte kunnat tillgodoses. De som framfört dessa har inte fått gehör för sina synpunkter. Nedan följer en lista över dessa synpunkter, de kompletta skrivelserna finns i akten:

- den föreslagna byggnationen är för stor
- det är fel hustyper
- det är för hög exploateringsgrad
- värdefulla grönytor försvinner

- för lite av skogsområdet sparas
- området inom riksintresset helt ska fredas från intrång
- Nockebyskogen bör inrättas som ett naturreservat
- förslaget visar för liten respekt för kulturhistoriska värden såsom områdets trädgårdsstadskaraktär, landskapsrummet, Gustav III:s väg, och måste därför utgå eller ändras
- trafiksituationen i Västerort är redan problematisk
- de nya bostäderna kommer att medföra ökad trafik och ökad mängd parkerade bilar i området
- upplåtelseformen ska vara hyresrätter

Besvärberättigade

•	
•	
•	
•	
•	
•	
•	
•	
•	
•	
•	
•	

Stadsbyggnadskontorets bedömning

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som har inkommit under utställning och tekniskt samråd som inte har tillgodosetts. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Nockeby reningsverk

Stockholm Vatten motsätter sig under det tekniska samrådet bostadsbebyggelse inom planområdet, med hänvisning till risken vid hantering av brandfarliga kemikalier (metanol) på Gustav III:s väg.

Med anledning av Stockholm Vattens yttrande beställde staden en kompletterande fördjupad utredning av om hanteringen av brandfarlig vara vid Nockebyanläggningen kan utgöra en risk för de boendes hälsa och säkerhet samt om den nya bebyggelsen kan generera begränsningar på Nockebyanläggningens verksamhet, (RiskTec Projektledning, 2017-03-07). Slutsatserna från riskutredningen är att metanolhanteringen vid Nockebyanläggningen är förknippad med acceptabla risknivåer mot omgivningen. Planerad markanvändning enligt planförslaget bedöms inte föranleda omgivningsförutsättningar som innebär restriktioner inom den befintliga verksamheten/att Stockholm Vatten måste vidta ytterligare säkerhetsåtgärder för att säkerställa ett förnyat tillstånd för metanolhanteringen. Stockholm Vatten och Storstockholms brandförsvär har båda godkänt utredningens beräkningar och slutsatser.

I planen läggs utrymme i västra änden av Gustav III:s väg ut som GATA. En vändplan kan då anläggas, med tillräcklig storlek så att en tankbil utan släp kan vända utan att backa fordonet.

Stockholm Vatten skriver att efter redogörelse från Risktec och ett godkännande av SSBF, Lars-Olof Bergman, kan de konstatera att markanvändning enligt planförslaget med uppförande av ny bostadsbebyggelse, med ökad mängd trafik som konsekvens, kan hanteras genom de förbättringar av rondell (nuvarande vändplan) för Gustav III:s väg som ingår samt att verksamhetens rutiner i samband med lossning av metanol med avstängd vägbana och säkerhetsåtgärder bibehålls. Under byggtiden har de dock som krav att byggtrafik samordnas av byggprojektet så att våra metanoltransporter inte störs under den perioden.

Trafikprognos, lågfrekvent buller och vibrationer

Länsstyrelsen framhåller brister i bullerutredningen, som utgår från prognos gjord 2005 och avser år 2015. Det framgår inte vilken trafikutveckling som kan förväntas med beslutade Förbifart Stockholm, till vilken Drottningholmsvägen planeras anslutas. Då trafikunderlaget i bullerutredningen får betraktas som inaktuell, bör en ny prognos göras innan planens antagande för att kontrollera att bullernivåerna inte riskerar att bli större än att bullerkraven kan uppfyllas.

Vidare framhåller länsstyrelsen att det i planbeskrivningen anges att det bör eftersträvas att riktvärdena för lågfrekvent buller klaras inomhus och att det bör säkerställas genom att minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet klarar riktvärdena, t.ex. genom att vändas mot tyst sida. Planbestämmelserna reglerar inte det lågfrekventa bullret, bara att hälften av bostadsrummen ska utformas så att de får högst 55 dBA utanför fönster, vilket kanske inte räcker. Det framgår inte specifikt av bullerutredningen att riktvärden för lågfrekvent buller klaras eller att det beräknats. Med tanke på den tunga trafiken med mycket busstrafik bör det säkerställas att boende inte kommer att utsättas för lågfrekvent buller utöver riktvärdena.

Under rubriken Vibrationer och lågfrekvent buller från trafik anges inget om vibrationer. I tidigare skede angavs att planbestämmelse skulle reglera vibrationer vilket inte har skett.

Bullerutredningen utgår från prognos gjord 2005 och avser år 2015. Det finns ingen prognos framtagen inom staden om vilken trafikutveckling som kan förväntas med beslutade Förbifart Stockholm, till vilken Drottningholmsvägen planeras anslutas. Enligt staden som väghållare, trafikkontoret, kan man förvänta sig en trafikökning på Drottningholmsvägen bestående av trafik från de södra regiondelarna som ska till de norra delarna av regionen. Då vägnätet inte kommer att byggas ut kommer en ökande trafikmängd att innebära större trängsel på gatunätet, vilket troligen leder till minskande hastigheter. Om det sker minskar även bullret från trafiken.

En kompletterande bullerberäkning (Bernström akustik, 2016-09-18) visar att med delvis inglasning av vissa balkonger klarar alla husen minst en fördubbling av trafiken, jämfört med 21 000 fordon per dygn som räknats med. För att inte överskrida 65 dBA vid fasad mot Drottningholmsvägen får dock trafiken inte överstiga ca 33 000 fordon per dygn.

Att det i planbeskrivningen står att det bör eftersträvas att riktvärdena för lågfrekvent buller klaras inomhus är en upplysning. Planbestämmelserna reglerar inte det lågfrekventa bullret, bara att hälften av bostadsrummen ska utformas så att de får högst 55 dBA utanför fönster.

När det gäller vibrationer i de nya bostäderna har bedömningen gjorts att risken är liten eftersom byggnaderna till största delen kommer att stå på morän. Därför har ingen separat utredning bedömts nödvändig.

Både frågan om lågfrekvent buller och vibrationer inomhus regleras i BBR och hanteras i det tekniska samrådet i byggnämmandet.

Föreslagen bebyggelse, Stadsbild och kulturvärden, Gestaltning
Boende och Bromma Hembygdsförening är kritiska till förslaget. Husen är för storskaliga och karaktären av villastad påverkas negativt. Bebyggelsen är inte tillräckligt väl gestaltad med hänsyn till den befintliga miljön avseende höjd, storlek och utformning. Det landskapsrum som skapats vid byggandet av trädgårdsstaden kommer att ödeläggas.

Planområdet gränsar till klassisk trädgårdsstad med sin karaktäristiska variation av bebyggelse, där även flerbostadshus av denna storlek alltid ingått. Särskilt i stadsdelarnas centrala delar finns en högre och tätare bebyggelse. Planområdets gränsar till tyngdpunkten Brommaplan. Den nya bebyggelsen gestaltas så att den bidrar med samma tydlighet, läsbarhet och uttryck för tiden som finns hos den äldre bebyggelsen. Kontorets bedömning är att bebyggelsens täthet och struktur är väl avvägd för detta läge och att de föreslagna volymerna fungerar väl i relation med det storskaliga gaturummet och mot den bakomliggande skogen.

Stadsbyggnadskontoret anser att förslaget stämmer väl överens med övergripande stadsbyggnadskaraktärer som redan finns i Bromma. De föreslagna husen har en höjd och utbredning som känns igen från kvarter utmed Drottningholmsvägen vid Stora Mossen.

Stadsdelens trädgårdsstadskaraktär är mycket stark. Kontorets bedömning är att den föreslagna kompletteringen utformats i samklang med tyngdpunkt Brommaplan och att trädgårdsstadens klassiska kvaliteter kommer att kvarstå. Samtidigt tillförs stadsdelen nya bostäder som möjliggör ökat boende i denna mycket älskade miljö.

Stadsbyggnadskontoret menar att den föreslagna höjdskalan på bebyggelsen fungerar väl i relation till den mer småskaliga bebyggelsen på andra sidan Drottningholmsvägen. Det storskaliga gaturummet skapar tillräcklig distans mellan befintlig villabebyggelse och de nya bostadshusen. Den översta våningen är indragen för att ytterligare bryta upp och minska volymen.

Strävan har varit att finna en arkitektur med hög kvalitet som uttrycker vår tid och med en skala som harmonierar med platsen nära Brommaplan. Förslagets byggnadsutformning har en tidlös enkelhet i arkitekturen, samtidigt som den är modern. Fasaderna är i puts och trä, i ljusa nyanser och med komplement av varma jordfärger.

Gustav III:s väg

Stockholms stadsmuseum avstryker förslaget till detaljplan då det ej beaktar eller tar hänsyn till områdets kulturmiljö. Dels innebär planen flytt av en historisk vägsträckning - lämningarna från Gustav III:s väg som ledde till Drottningholm. Vägens kulturhistoriska värde är just dess autentiska sträckning. Förslaget att flytta en historisk vägsträckning innebär att denna kulturhistoria raderas. Dessutom medför de föreslagna byggnadsvolymer en icke önskvärd dominans gentemot den mer småskaliga bebyggelsen i kulturhistoriskt utpekade stadsdelar.

Bromma Hembygdsförening framför att Gustav III:s väg dels kommer att försvinna, dels att förlora sin karaktär. Det är inte försvarbart att utplåna den ursprungliga och vackra sträckningen av Gustav III:s väg.

Gustav III:s väg klassas som "övrig kulturhistorisk lämning" och faller därmed utanför Kulturminneslagen för fasta fornlämningar(RAÄ Bromma 1; övrig kulturhistorisk lämning). Den är heller inget riksintresse för kulturmiljövården. Den gamla vägbanken genom området har inte kvar sina ursprungliga material och vägsektion enligt länsstyrelsen. Staden delar helt länsstyrelsens bedömning att det värde av vägen som kvarstår, är dess sträckning. Den är identisk med 1700-talets sträckning, vilket tas tillvara i planeringen.

Staden anser att behovet av att tillskapa nya bostäder är större än motivet att bibehålla det exakta läget av vägen. Huvudsträckningen av Gustav III:s väg finns fortsatt kvar, men i nytt läge något närmre Drottningholmsvägen.

De Geer-moräner

Bromma Hembygdsförening framför att bebyggelsen inkräktar på riksintresset för naturvård "Bromma de Geer-moräner"

Placering och utformning av tillkommande bebyggelse och byggnadernas möte med skogen har studerats på plats, med inmätningar och provutsättningar, för att minimera intrånget i skyddsområdet kring de Geer-moränerna. Både vridningen av flyttblocket och husens placeringar har godkänts av Sveriges mest sakkunnige geolog på de Geermoräner - fil lic. Ragnar Jansson.

Det noggranna förarbetet ledde fram till att antalet hus minskades och deras placeringar ändrades efter programsamrådet. Fil lic. Ragnar Janssons bedömning är att den föreslagna bebyggelsen kommer nära, men att moränområdet inte förlorar i värde som riksintresse.

Nockebyskogen och landskapsbilden

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening saknar en ordentlig inventering av naturvärden i området då träd kommer att behöva avverkas i kanten av skogen.

Bromma Hembygdsförening anser att bebyggelsen innebär en orimlig förvanskning av landskapsbilden och att Nockebyskogen som riksintresse för naturvärden kommer att skadas påtagligt.

Svenska Turistföreningen Stockholm avvisar detaljplanen och anser att ett kommunalt naturreservat ska bildas av Nockebyskogen.

Att området är klassat som riksintresse beror på de Geer-moränerna och inte på grund av ekologiska aspekter. Sammantaget bedömer stadsbyggnadskontoret att intrånget blir så litet att ingen naturinventering behövs.

Syftet är att den orörda naturmarkskaraktären i det kvarvarande skogsområdet ska bevaras. Nockebyskogen utanför planområdet kommer att bevaras som allmän naturmark. Då det är staden som sköter skogen kan det allmänna intresset av bevarad naturskog beaktas. Rönjningar för att tydliggöra riksintresset får i varje enskilt fall vägas mot de naturvärden som finns på platsen. Den kvarvarande delen av Nockebyskogen är tillräckligt stor för att man ska kunna uppleva naturen och dagens rekreativa värden kan behållas. Skogen är fortsatt nåbar från allmän plats-mark.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Kontoret vidhåller den tidigare gjorda bedömningen och anser att under utställning och tekniskt samråd framförda invändningar inte föranleder ett omtag av förslaget med ny utställning. Förslaget har utformats med ambitionen att sammantaget tillföra platsen stadsmässigt högre kvaliteter än den skulle få utan exploaterande åtgärder, med bostäder i ett relativt kollektivtrafiknära läge och nära en i översiktsplanen utpekad tyngdpunkt.

Kontoret stödjer sig på länsstyrelsens bedömning under planprocessen att förslaget bör kunna genomföras efter att de synpunkter länsstyrelsen framfört i sina remissyttranden beaktats. Kontoret gör bedömningen att den föreslagna utbyggnaden kan äga rum utan att påtagligt skada riksintressena de Geer-moränerna och Drottningholmsvägen och utan att påtagligt skada det regionala intresset Bromma avloppsreningsverk. Planen har reviderats med avseende på riskhänsyn och buller, den ger möjlighet för Stockholm Vatten att nå egen anläggning över kvartermark samt avseende tillägg och förändrade ordalydelser främst i genomförandebeskrivningen.

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan boende och den tillkommande bebyggelsens omfattning, utformning och placering, trafikförsörjning samt påverkan på rekreativområdet kunnat identifieras. Intressekonflikt finns även mellan önskemålet att bevara den orörda naturmarken med död ved i Nockebyskogen och rönjning av de Geer-moräner för att synliggöra riksintresset eller för att ge bättre ljusförhållanden för tillkommande bebyggelse. Staden menar att påverkan på skogsområdet som helhet kommer bli liten och endast beröra brynet. Den öppna ängen med pulkabacken kommer att bevaras för rekreation. Bullersituationen kommer samtidigt att förbättras i skogen till följd av bullerskydd och ny bebyggelse, vilket ger förbättrade rekreativa värden. Staden ansvarar för den fortsatta skötseln av naturmarken och det finns ingen rätt för exploatör eller boende att ta ner träd eller genomföra rönjningar inom skogsområdet. Det ekologiska värdet av att bevara död ved får i varje enskilt fall bedömas mot vikten av att synliggöra riksintresset.

Förslaget innebär självklart en stor förändring av platsen. Kontorets sammanfattande bedömning är att bostadsförsörjningsaspekten i det här fallet väger tyngre än framförda erinringar mot förslaget. Det nu utarbetade förslaget

har utgått från förutsättningen att mindre flerfamiljshus ska kunna uppföras på Gustav III:s väg i kanten mot Nockebyskogen. Bebyggelsen kan tillföra kvalitéer till stadsbilden genom att en dubbelsidighet skapas längs Drottningholmsvägen i ett läge med låga vistelsevärden på grund av buller och markupplag. Förslagets skala och karaktär har inspirerats av befintliga kvarter på annat håll i Bromma och är enligt kontoret väl avvägd till sin omfattning. Ett liknande möte mellan olika skalor, med strikta husrader, alléträd och lokalgata finns t.ex. längs Drottningholmsvägen vid Stora Mossen. Den tillkommande bebyggelsens utformning och placering grundar sig på en noggrann analys och värdering av platsen. Husens volym tar fäste mot skogsbranten och storskaligheten längs Drottningholmsvägen och trappas ner mot villabebyggelsen. En god anpassning är nödvändig i mötet med marken mot skogen. Det faktum att omgivande villakvarter har stort kulturhistoriskt värde innebär att den nya bebyggelsen måste utformas med extra stor hänsyn och känslighet. En fortsatt bearbetning av husens gestaltning är motiverad under kommande bygglovsprocess, vilket kan ske inom ramen för detaljplanens bygggrätt.

Kontoret anser att gjord sammanvägning mellan ny bebyggelse, ändrad trafikföring via ny angöring och komplettering för reningsverkets behov är helt godtagbar. Och att möjligheten att skapa sex nya bostadshus är mycket värdefullt i det här läget nära befintlig service, kommunikation och infrastruktur. Kontoret föreslår att förslaget bör genomföras.

Karin Norlander
planchef

Maria Pettersson
planarkitekt